

Sylabus z disciplíny Lexikológia ruského jazyka 1, 2; I. II.

Ročník: druhý Bc. stupeň

Kód predmetu: 1IRU/LRJ1/22- ZS; 1IRU/LRJ2/22- LS;

Rozsah štúdia: 1/1 ZS; 1/1 LS

Spôsob ukončenia: ZS - priebežné hodnotenie (PH); LS – skúška

Cieľ disciplíny: Oboznámiť študentov s históriou a súčasným stavom slovnej zásoby ruského jazyka ako systému súvzťažných a navzájom podmienených faktov. Vyčleniť a vysvetliť najdôležitejšie pojmy, vzťahy, princípy a tendencie charakterizujúce slovnú zásobu súčasnej ruštiny. Prezentať ruský jazyk ako cudzí v širších súvislostiach.

Témy prednášok a seminárov ZS

1. Lexikológia ako jazykovedná disciplína. Predmet a úlohy lexikológie. Semaziológia ako časť lexikológie. Iné vedné disciplíny skúmajúce lexiku: Onomaziológia. Derivatológia. Synchronická a diachronická derivatológia. Etymológia. Dialektológia. Frazeológia. Onomastika. Lexikografia. **2h.**
2. Slovo ako základná jednotka jazyka. Slovo a pojem. Charakteristické znaky slova. Význam slova – lexikálny, gramatický, slovotvorný
3. Typy lexikálnych jednotiek. Jednoslovné a zložené. Neodvodené a odvodené slová. Deriváty. Univerbáty. Abreviatúry. Konverzíva. Kompozitá. **3h.**
4. **Písomná previerka** **1h.**
5. Sémantická paradigmatica. Typy lexikálnych významov slov. Priamy, prenesený, frazeologicky viazaný, konštrukčne podmienený a syntakticky ohraničený význam slova. **4h.**
6. Polysémia. Typy významov. Spôsoby prenosu významu. Metafora. Metonýmia. Lexéma. Seméma. Séma. Lexikálno-sémantický variant. **2h.**
7. Homonymia. Úplné lexikálne homonymá. Homofóny. Homografy. Homoformy. Medzijazyková homonymia. **2h.**
8. Synonymá. Spôsoby vzniku. Typy synonym. Ideografické, štylistické a emocionálne-expresívne synonymá. Lexikálne dublety. Synonymický rad. Dominanta. **2h.**
9. **Písomná previerka** **1h.**
10. Antonymia a opozícia. Typy antonym. Kontrárne, komplementárne a pragmatické antonymá. Hyperonymá. Hyponymá. Oxymoron. Antitéza. Kontextuálne antonymá. Hyponymá. Hyperonymá. **2h.**
11. Paronymia. Paronymá. Paronomázia. Medzijazyková paronymia. **2h.**
12. **Písomná previerka** **2h.**
13. Pôvodná ruská lexika. Vlastné ruské slová. Staroruské slová. Praslovanské a indoeurópske slová. Charakteristika jednotlivých typov. **3h.**

Podmienky na udelenie kreditov v ZS.

1. Aktívna účasť na seminároch.
2. Príprava na každý seminár (maximálne 2 ospravedlnené absencie)
3. Úspešné absolvovanie priebežných testov
4. Úspešné absolvovanie záverečného písomného testu.

Тэмы прэднэшоў а семінароў LS

1. Prevzaté slová. Slová prevzaté zo slovanských jazykov. Slová prevzaté zo západných európskych jazykov. Slová turkického pôvodu. **2h.**
2. Adaptácia prevzatej lexiky v systéme ruského jazyka **2h.**
3. Kalkovanie. Kalk. Slovtvorný kalk. Sémantický kalk. Polokalk. Internacionalizmy. Exotizmy. Barbarizmy. **2h.**
4. Charakteristika staroslovienskeho jazyka a jeho vplyv na formovanie ruského jazyka. Fonetické, morfológické a sémantické príznaky staroslovienizmov. **3h.**
5. **Пісoмнá прeвiеркa** **1h.**
6. Aktívna a pasívna slovná zásoba. Zastarané slová – poetizmy, rétorizmy. Historizmy. Archaizmy. **2h.**
7. Typy archaizmov – lexikálne, sémantické, lexikálno-fonetické, lexikálno-slovtvorné, lexikálno-morfológické. Neologizmy. Okazionalizmy. Potenciálne slová. **2h.**
8. Lexika ruského jazyka zo sociálneho a teritoriálneho hľadiska. Dialekty. Dialektizmy – lexikálne, fonetické, slovtvorné, morfológické, sémantické, etnografické. **2h.**
9. Charakteristika a delenie terminologickej a profesionálnej lexiky. Terminologizácia. Determinologizácia. Žargón. Žargonizmy. Profesionálne žargonizmy. Argot. Argotizmy. **2h.**
10. **Пісoмнá прeвiеркa** **1h.**
11. Expresívno-štylistická lexika. Neutrálna, knižná a hovorová lexika. Ľudové slová. Eufemizmy. Disfemizmy. Pejoratíva. Augmentatíva. Vulgarizmy. **2h.**
12. Základné slovníky ruského jazyka. Encyklopedické a lingvistické slovníky. Typy jazykovedných slovníkov. **1h.**
13. Frazelológia a frazeologické jednotky ruského jazyka. Charakteristika FJ. Slovo a FJ. émantické typy FJ. Frazelologické zrasty. Frazelologické celky. Frazelologické spojenia. **3h.**
13. **Пісoмнá прeвiеркa** **1h.**

Podmienky na udelenie kreditov v LS.

1. Aktívna účasť na seminároch.
2. Príprava na každý seminár (maximálne 2 ospravedlnené absencie)
3. Úspešné absolvovanie priebežných testov
4. Úspešné absolvovanie záverečného písomného testu
5. Úspešné absolvovanie ústnej skúšky.

Literatúra

- Н.В. Нетяго, М.В. Дюзенли.** Лексикология современного русского языка. Екатеринбург. 2016
- Е.А. Рязских:** Современный русский язык. Лексикология. Воронеж. 2016
- Д. Антонякова и кол.** Лексика в синхронии и диахронии. Прешов. 2013
- Я. Соколова и кол.** Лексика современного русского языка. Нitra 2003.
- J. Kredatusová, J. Opalková.** Kontrastívna lexikológia pre prekladateľov (rusistov a ukrajínistov). FF Prešov 2010.
- Л.Л. Касаткин и др.** Краткий справочник по совр. русск. языку. Москва 1991.
- М.И. Фомина.** Современный русский язык. Лексикология. Москва 1990.

G.M. Vaniševa. Lexikológia ruského jazyka (cvičebnica). PF Prešov 1989.
Ф.К. Гужва. А.Н. Иванова. Лексика и фразеология русского языка. Киев 1982.
Ф.К. Гужва. Современный русский литературный язык. Киев 1973 и сл. изд.
Н.М.Шанский. Русский язык. Лексика. Словообразование. Москва 1975.
Пособие по лексикологии русского литературного языка. Прага 1974.
Н.М. Шанский. Лексикология современного русского языка. Москва 1964 и следующие издания.
Е. М. Галкина-Федорук. Современный русский язык. Часть 1. Любое издание.
Д. Антонякова. Русская фразеология в зеркале суеверия. Прешов 2011.
Д. Антонякова. ФЕ русского языка, связанные с народными обычаями и обрядами. Прешов 2006.

Poznámka.

Počet hodín jednotlivých prednášok a seminárov sa môže meniť v závislosti od jazykovej zdatnosti študentov, keďže prednášky a semináre sú vedené v ruskom jazyku.